

“Fontanna Bachczysaraju” - balet z polskim akcentem

Bakczysaraj – miasto ogród, stolica Chanatu Krymskiego

Balet pt. “Fontanna Bachczysaraju” to dzieło dramaturga Nikołaja Wołkova i kompozytora Borysa Asafiewa , a inspiracją do jego stworzenia stało się liryczne dzieło Aleksandra Puszkina pod tym samym tytułem.

Jest to poemat choreograficzny w czterech aktach z prologiem. Jego prapremiera odbyła się w roku 1934 w Państwowym Teatrze Opery i Baletu w Leningradzie, a w Polsce w Operze Śląskiej w Bytomiu w 1951 r.

Libretto oparte jest na poemacie Aleksandra Puszkina i opowiada o tragicznej historii porwanej przez Tatarów Marii i zakochanego w niej krymskiego chana Gireja. Czy ta historia wydarzyła się naprawdę ? W ogrodach Pałacu Chanów Krymskich w Bakczysaraju jest piękny grobowiec- fontanna znana pod nazwą Fontanny Łez. Kazał ją zbudować w XVIII w. chan na pamiątkę swej ukochanej żony Dilary Bikecz. Kim była Dilara nie ma pewności. Jedna z wersji tej historii mówi, że Dilara była Gruzinką porwaną do haremu chana i jego młodo zmarłą żoną. Nam bliższa jest opowieść , że była nią Maria Potocka , również porwana i przewieziona do haremu. Chan zakochał się w Marii, lecz ta nieszczęśliwa , nie odwzajemniła jego uczucia. W tej sytuacji chan postanowił odesłać ja do domu. To tak ujęło Marię za serce, że ostatecznie pokochała chana i została jego żoną. Oczywiście hordy tatarskie porywały z terenu Polski w niewolę wielu ludzi – między innymi kobiety do haremu Chanów Krymu, jednak raczej nie działo się to już w wieku XVIII i nie ma żadnych informacji o porwaniu kogoś z rodziny Potockich. Ale opowieść jest niewątpliwie romantyczna i stała się m.in. tematem jednego z sonetów krymskich Adama Mickiewicza

Pałac chanów Krymskich

Wiele fontann było również wewnątrz pałacu

Fontanna Łez - w najwyższym zbiorniku zawsze położone są dwie świeże róże

Twórca libretta oparł się jednak o trochę inaczej ujętą historię opisaną przez Puszkina i uzupełnił ją dodatkowo o sceny wyjaśniające przebieg akcji.

Prolog : chan Girej siedzi przed fontanną i wspomina Marię

Akt I : W ogrodzie pałacu hrabiego Potockiego odbywa się bal z okazji urodzin jego córki Marii.

W balu uczestniczy m.in. jej narzeczony Waclaw. Niestety pałac zostaje napadnięty i spalony przez Tatarów. Waclaw próbuje ocalić Marię, jednak zostaje zabity przez chana Gireja. Girej zakochuje się w pięknej Marii i porywa ją do swojego haremu w Bakczysaraju.

Akt II : W pałacu wita chana jego piękna żona Gruzinka Zarema. Niepokoi ją jednak oschłość władcy, który jednocześnie okazuje nowej brance Marii niezwykle szacunek

Akt III : Girej odwiedza Marię w jej komnacie, obdarowuje prezentami, wyznaje miłość. Jednak Maria nie może zapomnieć Waclawa, utraconej rodziny i pogrąża się w smutku. Girej odchodzi. Tymczasem Zarema prosi Marię, żeby nie odbierała jej Gireja. Widok ofiarowanych Marii klejnotów budzi w Zaremie taką rozpacz i wściekłość, że rzuca się na Marię ze sztyletem. Girej wezwany przez niewolnicę próbuje powstrzymać Zaremę, jednak zraniona Maria umiera.

Akt IV : Chan jest załamany, nie cieszą go ani powrót zwycięskiej wyprawy, ani łupy, ani branki. Zabójczyni Zarema zostaje skazana na śmierć poprzez strącenie w przepaść, a Girej pogrąża się w smutku i ciągle wspomina piękną Marię.

Całą historię nieszczęśliwej miłości chana do Marii, jej tragedię utraty narzeczonego i porwania oraz zakochanej w chanie Zaremy znakomicie przełożył na język tańca choreograf Rostisław Zacharow.

Balet jest bardzo piękny i choć niełatwy w wykonaniu, cieszy się powodzeniem i uznaniem widzów do dziś.